

ДОКУМЕНТУВАННЯ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ

Майже всі суб'єкти господарської діяльності так чи інакше споживають товари та послуги інших суб'єктів. Організація обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками є необхідною умовою ефективної співпраці з контрагентами, оскільки забезпечує дотримання розрахункової дисципліни, що в свою чергу впливає на платоспроможність підприємства та фінансово-господарську діяльність.

Документування як спосіб первинного спостереження дозволяє виявити і зареєструвати господарську операцію у первинному документі, який є засобом обґрунтування облікових записів. Первинні документи, які оформлені у встановленому порядку як свідчення факту господарського життя, надають останньому юридичної сили, а тому повинні повною мірою і точно відображати факти господарського життя, бути зрозумілими за своїм змістом, а також відповідати установленій формі, що дозволить зафіксувати всі параметри здійсненої господарської операції та за реквізитами документа відновити факти, що відбулися в господарській діяльності. Крім того, на основі первинних документів можливе здійснення контролю за правильністю проведення господарської операції, аналізу господарської діяльності та виявлення порушень і зловживань, вчинених персоналом підприємства [5].

У Положенні про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку [2] первинним документами вважаються “документи, створені у письмовій або електронній формі, що фіксують та підтверджують господарські операції, включаючи розпорядження та дозволи адміністрації (власника) на їх проведення”. Для цілей удосконалення ведення первинного обліку зобов'язань підприємства первинні документи, якими оформляються відповідні операції, доцільно розглядати в частині: економічного компонента – первинні документи відображають факт господарського життя, виражений у грошовому вимірі, який через подальшу систематизацію і узагальнення формує економічні показники господарської діяльності; юридичного компонента – первинний документ містить відомості про здійснені операції, що відповідає (не відповідає) юридичним вимогам джерел права та має доказову силу при вирішенні спорів та встановленні істини господарської діяльності.

Порядок і форми розрахунків між постачальниками і підрядниками визначаються в господарських договорах, внаслідок виконання яких у підприємства виникають поточні зобов'язання – кредиторська заборгованість. Господарський договір є найбільш поширеною і важливою підставою виникнення зобов'язання, основною формою реалізації товарно-грошових відносин. Умовами договору передбачено порядок розрахунків: авансовий платіж або післяплата. При авансових платежах у підприємства виникає дебіторська заборгованість за виданими авансами, а у випадку післяплати – кредиторська заборгованість за розрахунками з постачальниками та підрядниками.

Виникнення зобов'язань перед постачальниками і підрядниками відображається в обліку на підставі таких первинних документів: рахунків-фактур, накладних, рахунків, актів прийняття робіт (послуг), товарно-транспортних накладних, податкових накладних, документів транспортних підприємств, розрахункових документів про

сплату мита, зборів і податків (при розрахунках з іноземними постачальниками і підрядниками).

Крім того, підставою для оприбуткування та оплати придбаних товарів є документи, що підтверджують їхню якість. При виявленні нестачі або дефекту товарів приймання не припиняється, а складається рекламацийний акт, у якому зазначається невідповідність якості, комплектності, асортименту та інших характеристик даним супровідним документам. Заборгованість перед постачальниками та підрядниками може погашатися шляхом: 1) безготівкових розрахунків – за допомогою платіжних доручень, платіжних вимог-доручень, чеків, акредитивів, векселів, платіжних вимог, інкасових доручень (розпоряджень); 2) готівкових розрахунків. Документальним підтвердженням таких розрахунків є: чек ЕККА, квитанція до прибуткового касового ордера, копія чека з відміткою «оплачено».

Перспективною формою розрахунків між підприємством та його контрагентами є вексель. Вексель - це письмове боргове зобов'язання встановленої форми, яке дає його власнику незалежне право по закінченню строку вимагати з боржника оплати вказаної грошової суми [1].

З метою поліпшення контролю за своєчасністю обґрунтованістю та необхідністю платежів на підприємствах доцільно вести «Реєстр документів до сплати», в якому вказується назва постачальника, підстава платежу, номер та дата контрагента (рахунку, договору, накладної) та сума платежу. Графік документообігу за операціями розрахунків має враховувати особливості створення та передачі електронних документів, а також використання електронного цифрового підпису [3].

На практиці у діяльності підприємств виникають проблеми, пов'язані з неврахуванням тією чи іншою формою первинних документів особливостей господарських операцій або економіко-правових відносин між сторонами правочину. Це призводить до неможливості відображення усіх величин або характеристик стану та руху господарських засобів та джерел їх утворення, зокрема зобов'язань. Тому форми первинних документів необхідно адаптувати до інформаційних потреб користувачів облікової інформації.

Література:

1. Бухгалтерський облік та оподаткування: Навч. посібник/За ред. Р.Л. Хом'яка, В.І. Лемішовського. – Львів: Бухгалтерський центр «Ажур», 2010. – 1220 с.
2. Про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку. Положення, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88 / [Електронний ресурс]:. – Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua.
3. Власова І.О. Облік розрахунків з дебіторами та кредиторами: автореф. дис. канд. екон. наук: спец. 08.06.04 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит / І.О. Власова. – Національний аграрний університет. – Київ, 2005. – 19 с.
4. Власюк Г.М. Шляхи вдосконалення бухгалтерського обліку розрахунків з постачальниками / Г.М. Власюк // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2009, № 5. – С. 40-44
5. Орлов І В. Документування та інвентаризація трансформації зобов'язань / І.В. Орлов // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: збірник наукових праць Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». – Суми, 2010. – Т. 30. - С. 229-241.
6. Тохтарова І.М. Проблеми інформаційного забезпечення аудиту економічної інформації в частині розрахунків з постачальниками та підрядниками/ І.М. Тохтарова, Л.О. Сухарева // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rusnauka.com
7. Шаманська В.М. Первинна документація і реєстри бухгалтерського обліку : навч.посіб. для студ. екон. спец. / В.М. Шаманська – К. : Знання – Прес, 2008. – 268 с.